

Muzułmanie w Bułgarii 1878–1912

DNM/SP/512879/2021

Doskonała Nauka – Wsparcie monografii naukowych

Grant Ministerstwa Edukacji i Nauki

Projekt ma na celu wydanie książki pt. *Muzułmanie w Bułgarii 1878–1912*, co zostanie zrealizowane od 1 sierpnia 2021 r. do 31 lipca 2023 r. W monografii dokonano rekonstrukcji polityki państwa bułgarskiego wobec muzułmanów w pierwszych dekadach jego funkcjonowania. W oparciu o materiał źródłowy zweryfikowano, ile prawdy jest w tezie o liberalnej polityce władz bułgarskich wobec muzułmanów (powtarzanej przez historyków bułgarskich), a ile w twierdzeniach o polityce represji (obecnej w pracach tureckich i zachodnich). Praca pokazuje, że trudno jest mówić o uregulowanej i planowej polityce narodowej Bułgarii, działania w tym zakresie były determinowane przez koniunkturę, konkretne wydarzenia i bieżącą sytuację, w dużej mierze także przez politykę zagraniczną i relacje z Wysoką Portą. Można wyróżnić dwa okresy związane z polityką państwa bułgarskiego wobec muzułmanów w latach 1878–1912. W pierwszym okresie (1878–1885), kiedy pamięć o pogromach w okresie powstania kwietniowego była jeszcze świeża, emigracja muhadżirów powodowała liczne komplikacje międzynarodowe, a władze bułgarskie musiały zmagać się z buntami muzułmańskimi, niechęć wobec muzułmanów była znacznie bardziej rozpowszechniona niż w późniejszym okresie, kiedy wyznawcy islamu nie sprawiali już zasadniczo kłopotów rządzącym. W czasie unii z Rumelią Wschodnią w 1885 roku działania Bułgarów spotkały się z poparciem muzułmanów – egzemplifikacją tego byli ochotnicy muzułmańscy na froncie w wojnie z Serbią. Od zjednoczenia do wybuchu wojen bałkańskich dominowała generalnie postawa tolerancji wobec tej społeczności. Nową epokę wyznacza wypowiedzenie przez Bułgarię wojny Turcji w 1912 roku i towarzyszący temu wybuch nastrojów patriotycznych związany z ideą wyzwolenia ziemi macedońskich spod „jarzma tureckiego”. Dały one impuls do drastycznego odwrotu od tej polityki i przymusowej akcji asymilacyjnej w Rodopach.

Kierownik projektu:

dr Krzysztof Popek
Pracownia Historii Powszechnej Nowoczesnej
Instytut Historii Uniwersytetu Jagiellońskiego
ul. Gołębia 13, p. 304
31-007 Kraków